

המפקיד ס"ת אצל חבירו, גוללו פעם אחת ל"ב חדש. ואם כשהוא גוללו פתחו וקרא בו, מותר; אבל לא יפתח בגלל עצמו ויקרא. והוא הדין שאר ספרים. ואם פתח (וקרא) וגלל בגלל עצמו, הרי שלח יד בפקדון ונתחייב באונסים. הגה: וכמו שאסור לקרות ממנו, כך אסור להעתיק ממנו אות אחת. והני מילי בעם הארץ; אבל ת"ח שאין לו ספר כיוצא בזה, מותר לקרות ולהעתיק ממנו, כי ודאי אדעתא דהכי הפקידו אצלו...

2 שו"ת אגרות משה חלק יו"ד ג סימן צא

שאחד עשה ספר בלע"ז בהעתקת דינים מהספר אגרות משה שלי, והוא איסור אף אם היה התרגום ראוי שבזמננו ליכא מי שיכול לומר ולהדפיס פסקים בלא באור ומקורות, וכבר בקש ממני רשות איזה אינשי מכאן ואמרת שאיני נותן רשות על זה. וגם נמצא שלא העתיק כראוי ויש כמה דברים בטעותים וכמה דברים שגורמים לטעות שזה עוד גרוע ביותר, וגם להעתיק התשובות ממש פשוט שהוא חסרון גדול ליתן הפסקים לאינשי דעלמא שאינם ת"ח שיבואו לדמות מלתא למלתא ולכן אני מוחה בכל תוקף שיש למחות. והני זקנך אוהבך בלוי"ג, משה פיינשטיין.

3 תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף עח א-ב

משנה. השוכר את החמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה, בבקעה והוליכו בהר, אפילו זו עשר מילין זו עשר מילין, ומתה - חייב. השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה, אם החליקה - פטור, ואם הוחמה - חייב....

גמרא.... רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: הא מני - רבי מאיר היא, דאמר: כל המעביר על דעת של בעל הבית נקרא גולן.... דתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הנותן דינר לעני ליקח לו חלוק, לא יקח בו טלית, טלית - לא יקח בו חלוק, מפני שמעביר על דעתו של בעל הבית.

4 תחומין כרך ו' - הרב זלמן נחמיה גולדברג העתקה מקסטה ללא רשות הבעלים

וביאר הדבר נראה שסובר ר"מ שכיון שנתן לעני לקנות חלוק הרי זה כאילו נתן לעני הדינר בשויר שלא נתן אלא לענין קנית חלוק, אבל לגבי לקנות דבר אחר לא נתן לו ועדיין הוא של הבעה"ב ונמצא שעני גזול לבעה"ב את הדינר אם קונה דבר אחר. והנה מגמ' זו למדנו שיכול אדם לשייר לעצמו בחפץ שמוכר או שנותן לחבירו שויר, לא רק שויר שיש לו זכות ואפשרות להנות ולהשתמש במה ששייר, וכהא שאמרו בגמ' ב"ב סג במוכר בית לחבירו ואמר לו ע"מ שדיוטא עליונה שלו דיוטא עליונה שלו - לענין שיכול המוכר להוציא זיין לאויר חצרו של הלוקח לבנות על גבה, אלא אפילו במקום שאין לו אפשרות ליהנות ולהשתמש במה ששייר, וכנידון דידן שלא נשאר לבעה"ב שנתן לעני לקנות חלוק דוקא זכות לעצמו שאפשר לממש אותה, אלא כל שויר לא היה אלא לענין שיעכב על העני שלא יקנה זולת חלוק.

ונראה שיש לעיין במה שאמרו בגמ' שהנותן דינר לעני לקנות חלוק לא יקח טלית ואם קנה טלית נקרא גולן, אם הדין הוא שצריך לשלם לבעה"ב הדינר מדין גזל כיון שלגבי קנית טלית הדינר של בעה"ב, נמצא שהעני גזל דינר מבעה"ב או אפשר שאינו חייב לשלם אלא כמה ששוה הדינר לבעה"ב שאין בו לבעה"ב אלא לענין מה שמעכב על העני מלקנות דברים אחרים, ואם כן לא ישלם כלל, שמסתבר שאין בעיכוב זה שוה פרוטה.

היוצא ממה שכתבנו שהנותן מעות לעני לקנות במ חלוק וקנה טלית לדעת הקצה"ח אינו משלם לבעלים ולפי דרכנו משלם כל המעות.... ולפי זה המוכר קסטה לחבירו ושייר המוכר לעצמו שויר לענין שלא יקליטו ממנו, לפי דרכנו אם עבר והקליט הרי הוא כגולן גמור שהרי לענין להקליט ממנו אין הקסטה שלו ולדעת הקצה"ח אינו אלא שנקרא גולן אבל אינו גולן גמור.

מלבד האמור לעיל יש מקום לחייב המקליט את הקסטה מטעם אחר, דהנה אם הקליט הקונה - או אדם אחר - מקסטה של המוכר יש לדון שחייב לשלם מטעם נהנה. הדין הוא שהנהנה ממנו חבירו והלה חסר חייב לשלם, וכאן חסר המוכר, שאילו לא הקליט היה המוכר יכול למכור חפצו ביוקר ועל ידי זה שהקליט נתרבו בעולם קסטות, ולכן נתמעטו קונים למוכר.

לפי"ז יוצא שבזה נהנה וזה חסר חייב גם כשאין בדבר משום איסור גזל, שאין חיוב הנהנה נובע מאיסור גזל.

עתה נבא לדון במי שהקליט שלא ברשות החזן אם מותר לאדם אחר להקליט ממנו, וכן אם הקליט אם חייב לשלם לבעלים הראשונים. והנה בכל גזל שגזל ונתיאשו הבעלים מותר לקבל מן הגזול, שאחר שנאשו הבעלים הרי הוא כאבדה לאחר יאוש שמותר ליקחנה, וכן נראה מתוס' ב"ק דף סט א ד"ה כל, שהקשו למה אין גזל פטור מן המעשר לאחר שנתיאשו הבעלים? וכתבו, וז"ל: "נהי דגזול אין יכול לתובעו מן המחזיק בה לאחר יאוש כדאמרינן ב"ק קיא,ב דדוקא גזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו רצה מזה גובה, רצה מזה גובה, אבל אחר יאוש אין יכול לגבות כלום מן השני, מ"מ כיון שכל אדם אסור להחזיק בה מפני שהיא צריכה לגזולן ליפטר מן הנגזל, ואם כבר זכה בה אחר חייב לשלם דמים

ומעתה בנידון השאלה במקליט חזן או שקנה קסטה ושייר המוכר הקסטה לעצמו לענין שלא יקליטו ממנו, ועבר והקליט, כיון שהקסטה החדשה שייכת לגזולן, שאף שגזל בהעתיקו מהקסטה הראשונה (זו שקנה), וכמו שהעלנו באות ט, מ"מ הקסטה החדשה היא לגמרי של הגזולן, ולכן המקליט ממנו אינו גולן, ואין כאן משום סועד הגזולן לעשות שינוי. ומ"מ זה שהקליט חייב לשלם לבעלים הראשונים משום זה נהנה זה חסר

א. אם אמר מוכר הקסטה או כתב שאינו מרשה להעתיק ממנה, אסור לקונה להעתיק, שכן אסור להעביר על דעת בעל הבית. מכל מקום אין לו דין גולן (כדעת חכמים דר' מאיר, אות ז).

ב. אם אדם העתיק מקסטה של אחר העומדת למכירה או מפי החזן עצמו, כשיש להם הפסד מהתמעטות מכירותיהם, עולה השאלה אם חייב לשלם לבעלים מדין נהנה, והדבר תלוי במחלוקת ראשונים (ר"ת ור"י) ואחרונים (רמ"א ושר"י), ולפי פסק הנוב"י חייב לשלם (אות יא, יב).

ג. אם המוכר נכרי יש לדון שפטור לשלם מדין נהנה (אות יב).

ה. אם העתיק מקסטה שהועתקה כבר ללא הסכמת הבעלים הראשונים, אינו נחשב גולן.

Contemporary Conundrums

ו. מכל מקום אסור לקנות הקסטה מהגזלן - הקונה שהעתיק לאותה קסטה למרות השיור - כי גורמים לו להוסיף עבירות, אבל לקבל מתנה מהגזלן מותר

Software Piracy

Sources prepared by Rabbi Harvey Belovski